

**Norsk Vanns innspill til:
Høring i energi- og miljøkomiteen 15./16. oktober 2024 vedr.
Prop. 1 S (2024-2025) fra Klima- og miljødepartementet**

Vannbransjens hovedutfordringer

Vann- og avløpstjenestene gir oss rent vann i springen og rent vann i naturen. Svikt i disse vil ha store konsekvenser for bl.a. helse, miljø og sikkerhet i samfunnet. Uten disse tjenestene stopper Norge opp. Dette til tross, er det begrenset oppmerksomhet og kunnskap om vann- og avløpssektoren både hos beslutningstaker og innbyggere.

Norsk Vanns beregninger fra 2021 viser et investeringsbehov på om lag 330 milliarder kroner i de kommunalt eide vann- og avløpsanleggene fram til 2040. I dette tallet er ikke medtatt investeringer for å etablere nitrogenfjerning i Oslofjord-regionen, ei heller investeringer som følger av revidert avløpsdirektiv. I tillegg vet vi at kostnadene i anleggsprosjekter har økt med mer enn 25 prosent bare for årene 2021 og 2022, ifølge SSBs byggekostnadsindekser. Viktige utfordringer og kostnadsdrivere er befolkningsvekst, skjerpede myndighetskrav, klimatilpasning, styrket sikkerhet, samt behov for å skifte ut større deler av vann- og avløpsinfrastrukturen.

Behovet er stort for kompetanse og arbeidskraft, både i den offentlige og den private delen av vannbransjen.

Man vil også være avhengig av at de ulike aktørene har tilgjengelig kapasitet når investeringstakten øker. Rundt 75 % av vann og avløpsgebyrene benyttes til kjøp av varer og tjenester. Små og sårbare kompetansemiljøer har særlige utfordringer. Større enheter eller økt samarbeid vil være nødvendig for å få løst oppgavene.

Dette bildet innebærer også muligheter for den enkelte virksomhet og for Norge som nasjon.

Investeringene vil gi økt verdiskaping og sysselsetting, og potensial for å stimulere til bærekraftige løsninger med redusert klimafotavtrykk. Bedre utnyttelse av ressursene vil bidra til en styrket sirkulær økonomi. Det må satses på innovasjon og teknologiutvikling, slik at vannbransjen kan løse utfordringene på en bærekraftig og kostnadseffektiv måte. Et stort hjemmemarked kan bane vei for eksportrettet industri- og kompetanseutvikling.

Til Programkategori 12.20 Klima, naturmangfold og forureining:

Helhetlig plan for Oslofjorden/Forurensning fra industri, jordbruk og avløp

Regjeringen skriver at: «Regjeringen vil i 2025 fortsatt prioritere satsningen på å oppnå en ren og rik Oslofjord, med utgangspunkt i de årlige statusrapportene».

I statsbudsjettet foreslår regjeringen å bevilge 28,4 millioner kroner gjennom post 78 til tilskudd for kommuner langs Oslofjorden til planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning.

Norsk Vann støtter denne bevilgningen, og mener den kan være et viktig bidrag til kommunene når flere store utbyggingsprosjekter står foran oss.

Økt kapasitet hos Miljødirektoratet og statsforvalterne innen avløpsområdet

Kapasiteten på avløpsområdet hos Miljødirektoratet og statsforvalterne er langt mindre enn behovet. Dette merkes allerede godt hos kommunene, og medfører at det kan ta lang tid å få regelverksavklaring og veiledning, samt at saksbehandlingstiden for søknad om utslippstillatelser blir unødig lang.

Regjeringen skriver under kapittel 5 at: «For å bedre tilstanden i Oslofjorden har regjeringen styrket Miljødirektoratet og statsforvalterne slik at kommunene skal få god veiledning og saksbehandlingen av nye tillatelser skal gå raskere».

Norsk Vann støtter regjeringens økte innsats på forvaltningssiden for å bedre situasjonen i Oslofjorden. Vi vil samtidig påpeke at det reviderte avløpsdirektivet, når det er vedtatt, vil få store konsekvenser for norske kommuner og at det er viktig at sentrale myndigheter har kapasitet til på en rask og effektiv måte kommer i gang med arbeidene med å innføre bestemmelsene i norsk lovverk. Dette vil inkludere utredninger og vurdering av behov for spesielle tilpasninger for norske forhold, noe som kan forventes å medføre økt ressursbehov hos Miljødirektoratet og statsforvalterne. Norsk Vann ønsker på vegne av bransjen å bidra konstruktivt med våre ressurser og kompetanse, sammen med myndighetene, for å sikre at bestemmelsene og veiledningen blir forståelige og hensiktsmessige.

Norsk Vann mener at Stortinget må sette av nok midler i statsbudsjettet, slik at Miljødirektoratet og statsforvalterne kan sikres tilstrekkelig kapasitet og kompetanse på avløp. Dette for å bistå kommunene med den viktige jobben for å sikre rent vann og godt miljø – uten at kostnadene blir unødige store for landets innbyggere.

**Ikke spesifisert kapittel eller programkategori:
Utvidelse av program for teknologiutvikling i vannbransjen**

Norsk Vann mener at program for teknologiutvikling i vannbransjen må videreføres for å sikre trygg vannforsyning, men også utvides for å sikre en mer bærekraftig, kostnadseffektiv, miljø- og helsemessig trygg overvanns- og avløpshåndtering. Vi mener at dette må kobles til arbeidet med oppfølgingen av nasjonale mål for vann og helse.

Siden oppstarten i 2021 gjennomføres programmet nå av FHI, og mottar mange gode søknader. Her kan kommuner søke om støtte til å utvikle eller teste ut ny teknologi, i samarbeid med leverandørindustrien, og målet er at mer kostnadseffektive og bærekraftige løsninger skal tas i bruk. Programmet retter seg mot kommunen som vannverkseier og eier av infrastruktur knyttet til drikkevannsforsyning.

Med de enorme investeringene som skal gjennomføres på avløpsområdet fremover, grunnet myndighetskrav som nitrogenrensing i Oslofjorden og EUs reviderte avløpsdirektiv, er behovet for kunnskapsbygging og potensialet for gevinster ved å utvikle, tilpasse og prøve ut ny teknologi minst like stort på avløpsområdet. Det er derfor ønskelig med en lavterskel støtteordning også på avløpsområdet, og vi ber om at programmet utvides til dette, med bidrag over KLDs budsjetter.

Dersom FHI ikke skal håndtere søknader som handler om avløp, kan alternativt en tilskuddsordning administreres av Miljødirektoratet være aktuell.

Norsk Vann mener at program for teknologiutvikling i vannbransjen må videreføres og utvides slik at ordningen vil gjelde utfordringer på hele vann- og avløpsområdet. I statsbudsjettet for 2025 bør midlene i ordningen økes til 50 millioner kr.